

№ 44.

Warszawa, d. 1 listopada 1924 r.

№ 44.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA: Warszawa, Chmielna 2 m. 6, tel. 114-26. Adres telegr.: „Metalowcy — Warszawa“.

Prenumerata wynosi wraz z przesyłką w kraju: Złp. 4 kwartalnie. Nr. pojedynczy gr. 40.
Członkowie Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych otrzymują „PRZEMYSŁ METALOWY“ bezpłatnie.

**SZWEDZKIE
ŁOŻYSKA
KULKOWE**

SKF

**Warszawa
Kopernika 13
Telefon 12-14**

339

POSIEDZENIE RADY P. Z. P. M.

W poniedziałek dnia 10 listopada r. b. o godz. 18 m. 30 w lokalu Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych (Chmielna 2 m. 5) odbędzie się posiedzenie członków Rady P. Z. P. M. z następującym porządkiem obrad:

1. Zatwierdzenie protokołu z d. 22 września r. b.
2. Sprawozdanie Dyrekcji z działalności Związku we wrześniu i październiku.
3. Stan finansowy na 1 listopada r. b.
4. Nowe traktaty handlowe: z Francją, Niemcami i Czechosłowacją.
5. Stan rozmaitych gałęzi przemysłu metalowego w październiku r. b. (podług programu ubocznie załączonemu).
6. Sprawy robotnicze:
 - a) zatwierdzenie okólnika w sprawie płacy godzinowej,
 - b) kategorie plac robotników wykwalifikowanych (jedna czy więcej).
7. Sprawy celne.
8. Projekt zmian niektórych §§ statutu Związku.
9. Przyjęcie nowych członków.
10. Sprawy bieżące.
11. Wnioski członków.

Członkowie Rady, którzy nie mogliby być na posiedzeniu, proszeni są o zakomunikowanie pisemne swych poglądów co do p. 5 i 6-go przed d. 8/XI r. b.

BILANSE OTWARCIA W ZŁOTYCH.

W Nr. 92 Dz. Ust. z d. 22 października r. b. zostało ogłoszone rozporządzenie ministra skarbu, wydane w porozumieniu z ministrem przemysłu i handlu, z dnia 21 września 1924 roku o ustanowieniu komisji dla dokonywania szacunków przedmiotów majątkowych przy sporządzaniu bilansów otwarcia w złotych. Rozporządzenie to brzmi jak następuje.

§ 1. 1. Dla dokonywania oszacowania nieruchomości, maszyn, narzędzi technicznych i wogóle przedmiotów nie przeznaczonych do zbytu, a potrzebnych do prowadzenia przedsiębiorstwa z wyjątkiem przedsiębiorstw, podlegających kompe-

tencji władz górniczych i hutniczych (§ 2), zostają utworzone wojewódzkie komisje szacunkowe.

2. Komisje wojewódzkie powołują właściwe izby handlowe i przemysłowe dla przeprowadzenia szacunków przedmiotów majątkowych, znajdujących się na terenie działalności izb, w składzie conajmniej trzech rzeczoznawców; skład komisji podlega zatwierdzeniu przez wojewodę na wniosek naczelnika wydziału przemysłowego w urzędzie wojewódzkim.

3. W tych województwach, gdzie izby handlowe i przemysłowe nie są czynne, tworzy komisje wojewoda, powołując do niej rzeczoznawców, na wniosek naczelnika wydziału przemysłowego, w porozumieniu z organizacjami gospodarczymi, zaś dla m. st. Warszawy, powołuje komisję ministerstwo przemysłu i handlu na wniosek inżyniera przemysłowego.

(§ 2. mówi o szacowaniu przedmiotów majątkowych, należących do przedsiębiorstw, podlegających kompetencji władz górniczo-hutniczych).

§ 3. Oszacowanie przedmiotów majątkowych, wymienionych w § 1 ust. 1, powinno być dokonane przez ustanowione na podstawie niniejszego rozporządzenia komisje szacunkowe w wypadkach następujących:

- a) gdy przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe, których majątek był już poprzednio szacowany przez komisje wojewódzkie, działające z ramienia ministerstwa przemysłu i handlu, zechcą szacunek ten zmienić i ustalić do bilansu szacunek inny;
- b) gdy przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe, mając ku temu słuszne podstawy, zechcą oszacować poszczególne przedmioty majątkowe w kwocie przekraczającej cenę nabycia;
- c) w wypadkach przewidzianych w § 15 ust. 1 i w § 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 25 czerwca 1924 r.;
- d) we wszystkich innych wypadkach, gdy z żądaniem takim zwróci się do komisji przedsiębiorstwo.

§ 4. 1. Komisja wojewódzka dokonywa oszacowania na podstawie przedstawionego jej, a sporządzonego przez zarząd przedsiębiorstwa inwentarza i szacunku.

2. Przy ustaleniu szacunku powinny być uwzględnione ceny nabycia szacowanych wartości, obecne ceny rynkowe, i stopień zużycia szacowanych przedmiotów.

Materiały odnośne powinny być dostarczone komisji przez zarząd przedsiębiorstwa.

3. Komisja nie jest obowiązana sprawdzać inwentarza i stanu szacowanych przedmiotów. Za ścisłość odnośnych danych jest odpowiedzialny zarząd przedsiębiorstwa, który przedstawił dane te komisji.

4. Komisja działająca na mocy niniejszego rozporządzenia w swoich decyzjach nie jest skrepowana oszacowaniem dokonanym przez komisje wojewódzkie, działające z ramienia ministerstwa przemysłu i handlu w latach 1919—1923.

§ 5. Za oszacowanie przedmiotów majątkowych dokonane na mocy niniejszego rozporządzenia komisja pobierać będzie od przedsiębiorstwa wynagrodzenie w wysokości 1 złotego od tysiąca złotych ustalonej wartości szacunku, nie mniej jednak jak 300 złotych. Przy podróżach członkowie komisji pobierają zwrot kosztów podróży i diety, odpowiadające V kategorii urzędników państwowych. Koszty podróży i diety ponoszą również przedsiębiorstwa, na żądanie których komisja przeprowadza oszacowanie.

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

RUMUNJA POD WZGLĘDEM GOSPODARCZYM.

(ciąg dalszy, p. Nr. 43 „P. M.”).

Rumunja jest pięknym krajem, urozmaiconym pod względem topograficznym, o bardzo urodzajnej glebie i wielkich bogactwach naturalnych. Porównanie z Polską uwidoczni następująca tablica.

	Rumunja	Polska
Obszar w tysiącach km. ²	295	386
Ludność w milionach osób	16,5	27
Zaludnienie: na 1 km. ² osób	55	70
Grunta orne w % cał. obszaru	42,5	48,5
Grunta zalesione „ „ „	24,7	24,4
<i>Długość kolei żelaznych:</i>		
a) całkowita w tysiącach km.	12	16
b) na 1 km. ² obszaru metrów toru	40	41
Pierwsza kolej żel. otwarta w roku *)	1869	1848

Produkcja w r. 1913 w tysiącach tonn

Węgla kamiennego	2 000	40 000
Ropy naftowej	1 860	1 114
Soli (w r. 1921)	300	303
Zeliwa	120	938
Wyrobów walcowanych z żelaza i stali	121	1 340
Wina w milionach hektolitrow	4	—
Złota w kilogramach	2 415	—
Srebra w kilogramach	5 546	739

Analizując powyższą tablicę, widzimy, że Polska ma obszar o 30% większy od Rumunji, lub odwrotnie — Rumunja jest mniej więcej o czwartą część mniejsza od Polski. Rumunja jest średnio znacznie słabiej zaludniona od Polski, co się tłumaczy o wiele większym uprzemysłowieniem naszej Ojczyzny. Pod względem uposażenia w drogi żelazne stoimy na równi; obydwaj kraje są pod tym względem jednakowo upośledzone w porównaniu z państwami Zachodu; na 1 km.² obszaru przypada bowiem: w Anglii — 118 metrów toru kolejowego, w Niemczech — 106, we Francji — 75. Stany Zjednoczone mają trzykrotnie gęstszą sieć kolejową od Polski i Rumunji — 123 metry na 1 km.² obszaru. Należy wszakże dodać, że Rumunja posiada wspaniałą drogę wodną uregulowaną — Dunaj — długości 1 470 km. w granicach państwa, gdy uregulowana część Wisły od Torunia do Gdańska, mierzy zaledwie 250 km. Źródła rumuńskie podają ogólną długość żeglowną rzek swoich na 2 840 km.

Pod względem rozmieszczenia sieci kolejowej oba kraje są bardzo podobne: gęstsza sieć na zachodzie i całkiem słaba na wschodzie państwa.

Co się tyczy eksploatacji bogactw kopalnych, to Rumunja wydobywa więcej ropy naftowej od Polski, zajmując w tej produkcji czwarte miejsce wśród krajów

świata po Stanach Zjednoczonych, byleż Rosji i Meksyku. Jak nas informowano, ropa polska jest cenniejszym materiałem od rumuńskiej, gdyż zawiera więcej parafiny, natomiast szyby rumuńskie są płytsze od polskich i przedstawiają większe możliwości rozwoju produkcji. Co do eksportu swych produktów naftowych, to Rumunja ma tę wyższość nad Polską, że posiada dwa naftociągi rurowe z ośrodka tego przemysłu, Kempiny, do portów: jeden przez Bukareszt do Giurgiu, portu rzecznego na Dunaju, drugi przez Buzau do Konstancy, portu na Czarnym Morzu.

Produkcja soli w Polsce i Rumunji jest prawie jednakowa, — srebra produkujemy znacznie mniej, złota nie mamy wcale. Nie produkujemy również wina. Natomiast w produkcji węgla kamiennego przewyższamy Rumunję dwudziestokrotnie, w produkcji wyrobów walcowanych z żelaza i stali — jedenastokrotnie.

Rumunja posiada wielkie bogactwo w postaci gazu ziemnego w Siedmiogrodzie. Trzy gazociągi o łącznej długości 91 kilometrów (w Polsce mamy 63 km. gazociągów) mogą dostarczyć około 2½ milionów metrów sześciennych gazu na dobę, faktycznie jednak zużytkowuje się obecnie zaledwie 325 000 m.³ dziennie. Siłę wodną Rumunji szacuje się na 1 milion K M, ale z tego zaledwie drobna cząstka jest wyzyskana. Zasób sił wodnych Polski wynosi conajmniej 2 razy tyle*), ale wyzyskanie jest również małe.

Źródła rumuńskie („La Roumanie economique“, wydawnictwo rumuńskiego ministerstwa przemysłu i handlu, Bukareszt 1921; Paweł Nicoresco: „La Roumanie nouvelle“, Bukareszt 1924) podają ilość energii mechanicznej, będącej obecnie w użyciu w Rumunji, na pół miliona koni mechanicznych. Dokładnej liczby dla całej Polski nie posiadamy; wnosząc z powierzchni ogrzewalnej kotłów parowych w użyciu (łącznie z lokomotywami rolniczymi, ale bez lokomotyw) wynosi ona około 4 milionów K M Tyleż, t. j. 4 000 000 K M wynosi moc parowozów kolejowych w Polsce (5 000 lokomotyw po 800 K M średnio). Natomiast posiadamy, dla porównania, dokładną liczbę koni mechanicznych parowych, które są w użyciu tylko w przemyśle polskiego Górnego Śląska: wynosi ona 638 000 K M, t. j. o 27% więcej, aniżeli w całej Rumunji**). Już z tego porównania wynika, że Rumunja nie jest krajem przemysłowym, natomiast jest wybitnie krajem rolniczym.

Jakoż istotnie, największym bogactwem Rumunji jest jej produkcja rolna. Wynosi ona w postaci pszenicy, kukurydzy, owsa, żyta i t. d. średnio 12 milionów tonn rocznie, z czego tylko połowa potrzebna jest do wyżywienia kraju, druga połowa może być eksportowana, a olbrzymie elewatory z całkiem nowoczesnymi urządzeniami mechanicznymi w portach Braiły, Galacu i Konstancy, świadczą wymownie, że eksport ten odbywa się istotnie, przeważnie wodą. Drugim dopiero bogactwem Rumunji jest nafta i jej przetwory, których wywozi się obecnie mniej więcej 1/3 całkowitej produkcji.

Co się tyczy wydajności gleby, to „Rocznik Polski“ Weinfeldta podaje w przeglądzie międzynarodowym wydajność w kwintalach z 1 ha w okresie lat 1909—1913:

*) p. „Zasoby energii w Polsce“ — „Przegl. Tech.“ Nr. 28 z r. b.

**) p. „La grosse industrie de la Haute-Silésie Polonaise“, wydawnictwo Górnośląskiego Związku Przemysłowców Górniczo-Hutniczych w Katowicach.

*) Pierwsza kolej na obecnych ziemiach rumuńskich powstała w r. 1860 pomiędzy Konstancą a Czernawodą.

	Polska	Rumunja
dla pszenicy	12,6	12,9
dla żyta	11,3	9,2
dla jęczmienia	12,0	10,2

Po wojnie (r. 1921) zbiory w Polsce utrzymały się na poprzedniej wysokości, natomiast w Rumunji, podług tego samego źródła, obniżyły się o 20% dla pszenicy i o 10% dla żyta i jęczmienia. Cytowane dzieło p. Nicoresco szacuje zbiór średni pszenicy w Rumunji na 14,3 hl po 77 kg. wagi międzynarodowej, co daje średnio 11 kg. z hektara. Dodać należy, że w Polsce wydajność gleby w Poznańskim, a szczególnie na Pomorzu, wynosi dużo więcej ponad średnią liczbę dla całej Polski, a mianowicie dla pszenicy w latach 1920 — 21 na polach większej własności 19,4 kg/ha, dla żyta — 16,4 kg/ha. Nie ulega wątpliwości, że i w Rumunji na ziemiach wysokiej kultury w Banacie, liczby są większe od przeciętnej. Obniżenie wydajności przypisać należy reformie agrarnej, która przeprowadzona była w Rumunji w sposób radykalny.

Na trzecim miejscu, co do wartości, stoi eksploatacja lasów. Rumunja ma na wywóz rocznie około 1½ miliona m.³ drzewa świerkowego, około 700 000 m.³ dębowego i przeszło 1,8 miliona m.³ drzewa opałowego*).

Należy wspomnieć jeszcze o jednym wielkim bogactwie Rumunji, jakim jest rybołówstwo, które służy również do wyżywienia kraju. W wodach Rumunji poławiano się przed wojną 24 miliony kilogramów ryb rocznie — obecnie można szacować tę produkcję na 30 000 000 kg. rocznie.

W Galacu i Braile są zbudowane w portach duże chłodnie mechaniczne do przechowywania ryb z połowu, co świadczy o znaczeniu, jakie przypisuje państwo tej gałęzi produkcji narodowej.

Nie małym bogactwem Rumunji są owoce, a także wino, otrzymywane z winnic na obszarze 200 000 ha. Przy wydajności 20 hl z 1 ha dają one 4 miliony hektolitrow wina rocznie. Dla porównania przytaczamy, że Francja, największy producent win na świecie, ma 1 700 000 hektarów winnic i produkuje wina rocznie 58 milionów hektolitrow. (c. d. n.).

OSZCZĘDNOŚCI W SZWAJCARJI I U NAS.

W wydawnictwie „La Situation“, ogłoszaniem przez Bank Dyskontowy Genewski („Comptoir d'Escompte de Genève“), znajdujemy w numerze wrześniowym z r. b. w artykule „Oszczędność w Szwajcarji“ ciekawe dane, dotyczące kapitałów, składanych w szwajcarskich kasach oszczędności. Okazuje się, że w całej Szwajcarji, liczącej 3 900 000 ludności, oszczędności te wynoszą w chwili obecnej w okrągłej liczbie 3 miljardy franków, co czyni średnio około 800 franków na głowę ludności. Nadmieniamy, że kurs franka szwajcarskiego u nas wynosi 99,8%, czyli możemy mówić o franku szwajcarskim, jako o równym naszemu złotemu.

Liczba 800 złotych na głowę ludności wskazuje na wielką zamożność tej ludności, która zamieszkuje kraj z natury swej ubogi, bo nie posiadający ani bogactw kopalnych, ani urodzajnej gleby, ani rzek spławnych, ani portu morskiego, t. j. tego wszystkiego, czem jest bogata nasza Ojczyzna.

Jakże się przedstawia sprawa oszczędności w Polsce? Jeżeli nie brać pod uwagę kas oszczędności ma-

łopolskich i wielopolskich, w których nagromadzone oszczędności zostały zniszczone przez druk pieniędzy papierowych państwowych, to pewne wyobrażenie o stanie kapitałów oszczędnościowych w Polsce mogą nam dać oszczędności, złożone w Poczтовой Kasie Oszczędności (P. K. O.). Na dzień 17 października r. b. oszczędności te wynosiły 5 210 000 złotych, czyli na głowę ludności zaledwie 20 groszy. Wymieniona suma oszczędności rozkłada się na 52 746 książeczek, czyli na jedną książeczkę oszczędnościową wypada średnio niespełna 100 złotych.

Gdybyśmy przyjęli, że suma, złożona w P. K. O. obejmuje tylko oszczędności mieszkańców byłego zaboru rosyjskiego, to na głowę ludności tego zaboru wypadłoby po 40 groszy. Gdybyśmy przypuścili dalej, że tyleż przypada dodatkowo oszczędności na głowę z tytułu sum, złożonych w gminnych kasach oszczędności, to otrzymalibyśmy, że ludność tej części Polski posiada tysiąc razy mniej oszczędności od ludności szwajcarskiej. Liczba ta—80 groszy na głowę ludności—daje przerażający obraz naszego ubóstwa.

Oczywiście, nie można twierdzić, że nawet 80 groszy średnio na głowę ludności polskiej stanowi całą jej oszczędność. Oszczędności niewątpliwie są znacznie większe, ale się ukrywają, w obawie, że mogą być ponownie zdeprecjonowane, lub że podlegną nadmiernemu opodatkowaniu.

RYNEK TOWAROWY NA SUROWCE I ARTYKUŁY TECHNICZNE DLA PRZEMYSŁU METALOWEGO.

Ceny hurtowe na surowce i artykuły techniczne dla przemysłu metalowego w dniu 30/X 1924 r. w złotych (pg. danych S. A. „Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi“).

a) za 1 tonę franco wagon stacja załadowania:	
Surówka odlewnicza „Chlewiska“ . na węglu	Zł. gr.
drzewnym	—.—
Surówka odlewnicza „Staporków“ № 1	—.—
„ „ „ Witkowska № 1 (oclona)	161.—
„ „ „ żeliwny (fragment lany)	120.—
Żelazo handlowe krajowe	222.—
Bednarka gorąco walcowana	256.—
Bednarka zimno walcowana	445.—
Walcówka (druć okrągła od 5½ do 13 mm.,	
kwadratowy od 5¼ do 8 mm.).	274.—
Blacha (cena zasadnicza)	282.—
Koks karwiński	48,45
Koks górnośląski twardy	33,00
„ „ „ miękki	33,00
Węgiel kowalski myty cieszyński	37,00
„ „ „ dąbrowski gruby	23,40
„ „ „ górnośląski gruby	29,00
Cegła ogniotrwała normalna (za sztukę gr. 15)	56.—
„ „ „ kopulakowa	65.—
Glina ogniotrwała mielona	25.—
Zaprawa szamotowa	32,50
Grafit podwójnie szlamowany (bez cła)	132.—
Kamień wapienny	4.—
b) za 100 kg. loco skałd Warszawa:	
Pokost chemicznie czysty gwarantowany	190.—
Olej wrzecionowy 2 — 5/20°	24,88
„ „ „ 5 — 9/20°	25,93
„ „ „ 2 — 3/50°	26,43
„ „ „ 3 — 3,5/50°	30,03
„ „ „ 4 — 4,5/50°	33,08
„ „ „ 5 — 5,6/50°	38,93
„ „ „ 6 — 6,5/50°	43,03

*) Paweł Nicoresco. Op. cit. str. 85

